

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Může se předběžné opatření svým obsahem krýt s rozsudkem ve věci samé?

Institut předběžného opatření[1] je významným právním nástrojem, kterého lze využít v situacích, kdy je třeba zatímně upravit poměry účastníků do doby, než bude o dané věci rozhodnuto ve věci samé, nebo je-li obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen.

Předběžné opatření se vydává bez toho, aniž by bylo ve věci nařízeno jednání nebo provedeno dokazování. Jedná se o situace, kdy hrozí nebezpečí z prodlení a potřeba úpravy poměrů účastníků je naléhavá. Potřeba zatímní úpravy právních poměrů nastává zejména *v těch případech, kde by nenařízením předběžného opatření vznikl prostor pro jednání, jež by vytvořilo nezvratný stav, resp. vedlo k neodčinitelným následkům.*[2]

Předběžným opatřením může soud uložit účastníku, aby něco konal, něčeho se zdržel nebo něco snášel. Hlavním účelem institutu předběžného opatření je účinná a rychlá ochrana práv osoby bránící se zásahu do svých práv, neboť prostřednictvím předběžného opatření se může tato osoba rychle domoci stanovení povinnosti vůči žalovanému, v důsledku čehož může dojít k zamezení vzniku případných negativních dopadů do právní sféry bránící se osoby, ke kterým by mohlo dojít v důsledku nemožnosti výkonu jejích práv po vydání rozhodnutí ve věci samé.[3]

Předběžné opatření je rozhodnutí předběžné a dočasné.[4] Dočasnost v tomto případě znamená, že předběžné opatření platí pouze po vymezenou dobu, a předběžnost, že se jedná o zatímní rozhodnutí, přičemž o věci bude znovu rozhodováno po provedení dokazování v rámci klasického civilního řízení. Vydání předběžného opatření proto neznamená automaticky úspěch žalujícího účastníka v budoucím soudním sporu.[5] V navazujícím soudním řízení může soud dospět k jiným skutkovým zjištěním a konečné rozhodnutí tak nemusí být ve shodě s již vydaným předběžným opatřením. To navíc může být v průběhu řízení zrušeno.

Předběžné opatření by se mělo omezovat pouze na ty výroky, které jsou nezbytně nutné a kterými je třeba zatímně upravit poměry účastníků. Nelze jím však předjímat rozhodnutí ve věci. Obecně platí, že **petit návrhu na nařízení předběžného opatření by neměl být shodný s petitem žaloby, neboť by tím došlo k vyčerpání předmětu řízení.** Rozhodnutím o předběžném opatření (vyhověním návrhu) by bylo fakticky rozhodnuto ve věci samé bez možnosti slyšení obou stran a při absenci dokazování. Nejednalo by se tak o úpravu poměrů předběžnou, nýbrž ve svých důsledcích konečnou. **Toto pravidlo však neplatí absolutně.** Existují výjimky dovozené soudní praxí, které prolamují toto pravidlo a které umožňují se návrhem na vydání předběžného opatření domáhat téhož jako žalobou v řízení ve věci samé.

Už v judikatuře z doby první republiky lze nalézt rozhodnutí, která prolamovala pravidlo, že předběžným opatřením nemá návrhatel dosáhnout toho, čeho chce dosáhnout rozhodnutím o věci samé. Důvodem byla nutnost reagovat na situace, ve kterých poskytnutí předběžné („prozatímní“) ochrany právům dotčené osoby bylo možné pouze a právě uložením totožné povinnosti, jaké se dotčená osoba domáhala proti „škůdci“ v řízení o věci samé.[6]

Nejvíce citovaným rozhodnutím v rámci této problematiky je nicméně až usnesení Vrchního soudu

v Praze ze dne 16. června 1995, sp. zn. 3 Cmo 1592/94, jehož závěry se objevují bez nadsázky téměř ve všech novodobých rozhodnutích o předběžných opatřeních, jejichž obsah se shoduje s následnými rozhodnutími ve věci samé. Shora uvedené usnesení Vrchního soudu v Praze se týkalo předběžného opatření směřujícího k zákazu jednání, které naplňovalo znaky nekalé soutěže a žaloby o zdržení se téhož jednání. Vrchním soudem v Praze coby soudem odvolacím bylo ve věci konstatováno, že „(...) v případě předběžného opatření směřujícího k zákazu určitého jednání je nerozhodné, že tentýž zákaz je či nutně bude předmětem uplatněného zdržovacího nároku v žalobě. Stává se tak rozhodným hledisko zabránění vzniku, případně rozšiřování újmy dotčeného účastníka.“ Za stěžejní tak bylo Vrchním soudem v Praze označeno hledisko naléhavosti věci, potřeby rychlé ochrany práv dotčeného účastníka a zájmu na minimalizaci případných negativních důsledků v právech tohoto účastníka, ke kterým by mohlo dojít, pokud by se účastník nemohl chránit cestou předběžného opatření a byl by nucen vyčkat do pravomocného rozhodnutí o věci samé.

Aktuálnost závěrů obsažených v usnesení Vrchního soudu v Praze je potvrzována i odbornou literaturou, která se na adresu závěrů citovaného usnesení Vrchního soudu v Praze vyjádřila tak, že „(...) předmětné rozhodnutí je nutno aplikovat obecně, a nikoliv jen v souvislosti s nekalou soutěží, neboť definuje jeden z hlavních účelů předběžného opatření, a to zabránění vzniku, popřípadě rozšiřování další újmy navrhovatele.“^[7]

Na závěrech usnesení Vrchního soudu v Praze vystavěl svou argumentaci také Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 7. května 2014, sp. zn. II. ÚS 419/14, v němž přisvědčil tomu, že prolomení zásady, podle které se výrok předběžného opatření nesmí shodovat s výrokem následně vydaného rozhodnutí ve věci samé, se může uplatnit i v řízeních, jejichž předmětem je ochrana spotřebitele. Své kladné stanovisko odůvodnil podobností institutu nekalé soutěže a ochrany spotřebitele.

Není ničím překvapivým, že k prolomení zásady dochází i v řízeních vztahujících se k ochraně osobnostních práv, neboť právě v těchto řízeních jsou v široké míře uplatňovány zdržovací nároky, prostřednictvím kterých se navrhovatel domáhá ochrany před pokračujícími neoprávněnými zásahy do svých práv. Příkladem mohou být předběžná opatření nařízená usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 18. srpna 2022, č. j. 79 Nc 4506/2022-245, a usnesením Okresního soudu Praha – západ, č. j. 9 Nc 2/2022-34, kterými byly žalovaným účastníkům uloženy povinnosti zdržet se šíření konkrétních tvrzení.

Prolomení zásady se však netýká pouze zdržovacích nároků. Skutečnost, že závěry usnesení Vrchního soudu v Praze jsou aplikovány v širším rozsahu, a to i na výroky odstraňovací, potvrzují i další rozhodnutí z oblasti osobnostních sporů. Například Městský soud v Praze v usnesení ze dne 13. srpna 2020, sp. zn. 22 Co 147/2020-52, vyhověl návrhu na nařízení předběžného opatření a vedle povinnosti zdržet se šíření konkrétních tvrzení uložil žalovanému i povinnost odstranit část rozporovaného textu. Městský soud v Praze k tomu uvedl, že „právě v poměrech sporů o ochranu jména a osobnosti člověka najde uplatnění citované ustanovení, podle něhož se osoba tvrdící, že je na svých osobnostních právech poškozována, může domáhat nařízení předběžného opatření, kterým bude uloženo škůdci, aby se svého jednání zdržel (např. uveřejňování nepravdivého tvrzení, popř. aby něco vykonal (např. odstranil podobiznu z místa veřejně přístupného), a to i v tom případě, kdy ani v řízení o věci samé žalobce ničeho jiného nehodlá požadovat. (...) Jen tímto způsobem lze účinně, byť prozatímně, zabránit vzniku či narůstání škody (újmy) a tím ochránit soukromá práva a oprávněné zájmy účastníků (...).“

Odstraňovací výrok je obsažen i v usnesení Městského soudu v Brně, č. j. 63 Nc 21/2019-14, kterým bylo vyhověno návrhu na nařízení předběžného opatření a žalovanému byla uložena povinnost odstranit závadné příspěvky. Městský soud v Brně svůj postup odůvodnil následovně: „Byť se předběžné opatření svým obsahem kryje s rozsudkem ve věci samé ve smyslu odstraňovacího nároku (...), navrhovatel nemá k dispozici jiné účinné právní řešení zabránění rozšiřování újmy na jeho

soukromí a cti a dobré pověsti než předběžné opatření.“

Ačkoli se prolomení výjimky uplatní ponejvíce právě ve sporech o ochranu osobnosti či ve sporech týkajících se nekalé soutěž, neboť právě v nich jsou zmiňované typy nároků (negatorní či odstraňovací) nejvíce uplatňovány, je možné se s těmito případy předběžných opatření setkat i v řízeních s naprosto odlišným předmětem sporu. „*Tato situace může nastat i v řadě dalších případů, například pokud pronajímatel nebytových prostor svémocí zabrání nájemci (...) v přístupu do těchto prostor, v nichž nájemce podniká; pokud pronajímatel nájemci bytu bezdůvodně uzavře přívod vody do bytu; pokud dodavatel díla spočívajícího v rekonstrukci stavby v případě zrušení smlouvy odstoupením ze strany (...) vlastníka stavby odmítá (...) stavbu předat novému dodavateli; pokud účastník, vůči němuž návrh na nařízení předběžného opatření směřuje, zadržuje navrhovatelovu věc, kterou navrhovatel nezbytně potřebuje například z důvodu svého zdravotního stavu, apod.“[\[8\]](#)*

Shora citovaná rozhodnutí soudů tak dávají jednoznačně kladnou odpověď na v úvodu formulovanou otázku, zda lze již předběžným opatřením dosáhnout toho, čeho lze dosáhnout pravomocným rozhodnutím ve věci samé. Rozhodujícím hlediskem je v každém jednotlivém případě potřeba rychle reagovat na hrozící újmu, které lze zabránit pouze uložením povinnosti žalovanému účastníkovi prostřednictvím předběžného opatření.[\[9\]](#)

Nicméně je třeba mít na paměti, že ačkoli je ve všech shora uvedených případech poskytnuta soudní ochrana osobě dožadující se uložení shodné povinnosti, jaké se domáhá v rozhodnutí ve věci samé, neznamená to, že by předběžným opatřením bylo předjíháno konečné rozhodnutí a že by tento postup zaručoval žalující osobě úspěch i v řízení o věci samé. Hlavním účelem předběžného opatření je efektivní, rychlá, nicméně dočasná ochrana ohroženého nebo již porušeného práva navrhující osobě, a to v situacích, které nesnesou odkladu, neboť zpravidla z důvodu časové naléhavosti není k ochraně daného práva vhodné využít cestu klasického civilního řízení.[\[10\]](#) Nadále platí, že předběžné opatření představuje pouze dočasnou (zatímní) úpravu poměrů účastníků a vyvolává účinky pouze po vymezenou dobu, přičemž nelze vyloučit ani tu možnost, že konečné rozhodnutí ve věci samé může ve výsledku poměry účastníků upravit naprosto odlišným způsobem.

Mgr. Jitka Havlénová

MELKUS KEJLA & PARTNERS

MELKUS KEJLA & PARTNERS advokátní kancelář s.r.o.

Washingtonova 1624/5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 725 907 365
e-mail: info@melkuskejla.cz

[1] V tomto článku je pracováno s předběžným opatřením podle ust. § 74 a násl. zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“).

[2] Usnesení Ústavního soudu ze dne 7.5.2014, sp. zn. II. ÚS 419/14.

[3] Nález pléna Ústavního soudu ze dne 19.1.2010, sp. zn. Pl. ÚS 16/09.

[4] Nález Ústavního soudu ze dne 10.11.1999, sp. zn. II. ÚS 221/98; nález Ústavního soudu ze dne 21.11.2001, sp. zn. IV. ÚS 189/01.

[5] Usnesení Ústavního soudu ze dne 3.12.2020, sp. zn. IV. ÚS 3117/20.

[6] Rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ze dne 3.7.1928, sp. zn. R I 440/28; rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ze dne 27.9.1929, sp. zn. R II 298/29.

[7] Smejkal, L., Bárta, I.: Několik praktických poznámek k použití předběžného opatření při neoprávněném zadržování věci, *Soudce*, 8/2010, str. 26.

[8] LEVÝ, J. In: SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 291.

[9] Existující nicméně i případy, na které se úprava předběžných opatření neuplatní. Například je vyloučeno předběžným opatřením deklarovat určité právo účastníka. K tomu viz blíže usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29.12.1994, sp. zn. 14 Co 847/94.

[10] HRNČIŘÍK, V. *Předběžná opatření* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)

- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)